

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»**

МАТЕРІАЛИ

**XIV Всеукраїнської інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і
молодих учених**

ОСВІТА ТА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ

ОДЕСА-2026

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»**

**кафедра філософських і соціологічних студій та
соціокультурних практик**

МАТЕРІАЛИ

**XIV Всеукраїнської інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і
молодих учених**

ОСВІТА ТА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ

(Одеса, 23-24 квітня 2026 року)

Одеса -2026

УДК: 37+316.61

Освіта та соціалізація особистості. *XIV Інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених* (Одеса, 23-24 квітня 2026 р.) 104 с.

Рецензенти:

Єременко Олександр Михайлович – доктор філософських наук, професор кафедри філософії Національного університету «Одеська юридична академія»

Юшкевич Юлія Сергіївна – кандидат філософських наук, старший викладач кафедри філософії, історії та політології Одеського національного економічного університету

Збірник матеріалів Всеукраїнської інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Освіта та соціалізація особистості» вміщує матеріали, які досліджують освіту XXI століття, інновації та перспективи розвитку; стан та проблеми реформування системи української освіти; філософію освіти перед викликами сучасності; молодь в освітньому просторі: механізми соціалізації та самореалізації; соціальну адаптацію особистості в умовах суспільних трансформацій; ціннісні орієнтири та культурні практики особистості в українському суспільстві та розглядаються девіації та суспільні рухи у соціальному просторі сучасної України. Рекомендовано для науковців, педагогів, докторантів, аспірантів, здобувачів освіти.

Ухвалено до друку та розповсюдження мережею інтернет вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», протокол № 14 від 28 травня 2026 р.

«Освіта та соціалізація особистості»

23-24 квітня 2026 року

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Голова:

А. В. Красножон – ректор Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», доктор історичних наук, професор.

Заступники голови:

Койчева Тетяна Іванівна – в.о першого проректора з навчальної та науково-педагогічної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», доктор педагогічних наук, професор.

Музиченко Ганна В'ячеславівна – проректор з наукової роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», доктор політичних наук, професор.

Борінштейн Євген Русланович – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Члени оргкомітету:

Лісєнко Олена Василівна – доктор соціологічних наук, професор кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Петінова Оксана Борисівна – доктор філософських наук, професор кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Атаманюк Зоя Миколаївна – доктор філософських наук, професор кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Гоцуляк Катерина, кандидат педагогічних наук, викладач ВСП «Івано-Франківський фаховий коледж Карпатського національного університету імені Василя Стефаника»

ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ЗМІН

Сучасний етап розвитку освіти в Україні характеризується глибокими трансформаційними процесами, зумовленими впровадженням концепції Нової української школи, цифровізацією суспільства та орієнтацією на європейські освітні стандарти. У цих умовах особливої актуальності набуває проблема формування ключових компетентностей учнів початкових класів як основи їхнього подальшого навчання, соціалізації та самореалізації.

Компетентнісний підхід, що лежить в основі сучасної освіти, передбачає не лише засвоєння знань, а й формування здатності застосовувати їх у практичній діяльності, критично мислити, працювати в команді, приймати рішення та відповідати за їх наслідки. Саме початкова школа є тим етапом, де закладаються основи цих умінь, що визначає важливість дослідження даної проблеми.

Метою є теоретичне обґрунтування та аналіз особливостей формування ключових компетентностей учнів початкових класів у контексті сучасних освітніх змін.

У сучасних освітніх документах визначено перелік ключових компетентностей, серед яких: спілкування державною мовою, математична, інформаційно-цифрова, соціальна та громадянська, уміння вчитися впродовж життя, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність тощо. Формування цих компетентностей є пріоритетним завданням початкової освіти, оскільки саме в цей період закладаються основи особистісного розвитку дитини, її ціннісних орієнтацій і здатності до подальшого навчання [4].

Ефективність формування ключових компетентностей значною мірою залежить від використання інноваційних педагогічних технологій. Зокрема, діалогічне навчання сприяє розвитку комунікативних умінь, критичного мислення та здатності аргументувати власну позицію. Метод проєктів дозволяє учням набувати досвіду самостійної діяльності, планування, дослідження та презентації результатів. Інтерактивні методи (робота в групах, дискусії, ігрові технології) активізують навчальну діяльність і сприяють формуванню соціальних компетентностей.

Суттєве значення має впровадження нестандартних завдань і вправ, які стимулюють пізнавальну активність учнів та розвивають їхнє творче мислення. Такі завдання передбачають створення проблемних ситуацій, виконання творчих проєктів, участь у рольових іграх, квестах, дослідницьких завданнях. Вони сприяють формуванню гнучкості мислення, здатності до аналізу, синтезу та узагальнення інформації, а також розвитку уяви та креативності [3].

Особливу роль у формуванні ключових компетентностей відіграє вчитель, який виступає організатором освітнього процесу, фасилітатором та наставником. Він створює умови для активної участі учнів у навчанні,

підтримує їхню ініціативу, заохочує до самостійного пошуку знань і сприяє розвитку відповідальності за результати власної діяльності. Важливим є також уміння вчителя адаптувати навчальний матеріал до індивідуальних особливостей учнів, враховувати їхні інтереси та рівень підготовки.

Необхідною умовою ефективного формування компетентностей є використання цифрових технологій. Вони забезпечують доступ до різноманітних інформаційних ресурсів, сприяють індивідуалізації навчання та розвитку інформаційно-цифрової компетентності. Використання інтерактивних платформ, освітніх додатків і мультимедійних засобів підвищує мотивацію учнів і робить навчальний процес більш цікавим та динамічним.

Важливим аспектом є також створення сприятливого психологічного клімату в класі. Атмосфера довіри, взаємоповаги та підтримки сприяє розвитку комунікативних навичок, формує позитивне ставлення до навчання та підвищує рівень пізнавальної активності. У таких умовах учні відчують себе впевнено, активно беруть участь у навчальному процесі та проявляють ініціативу [1; 2].

Таким чином, формування ключових компетентностей є комплексним процесом, що передбачає взаємодію різних педагогічних підходів, методів і засобів навчання, спрямованих на всебічний розвиток особистості учня.

Отже, у процесі дослідження встановлено, що формування ключових компетентностей учнів початкових класів є одним із пріоритетних напрямів розвитку сучасної освіти. Компетентнісний підхід забезпечує перехід від засвоєння знань до формування здатності застосовувати їх у практичній діяльності, що відповідає вимогам сучасного суспільства.

Доведено, що ефективність формування компетентностей значною мірою залежить від використання інноваційних педагогічних технологій, серед яких особливе місце займають інтерактивні методи, діалогічне навчання, метод проєктів та нестандартні завдання. Їх поєднання сприяє розвитку критичного мислення, творчих здібностей, комунікативних умінь та соціальних навичок учнів.

Встановлено, що важливу роль у цьому процесі відіграє вчитель, який організовує навчальну діяльність, створює сприятливе освітнє середовище та забезпечує індивідуальний підхід до кожного учня. Його професійна компетентність, творчість і готовність до інновацій є ключовими чинниками успішної реалізації компетентнісного підходу.

Окрему увагу слід приділити використанню цифрових технологій, які відкривають нові можливості для організації навчального процесу, підвищують його ефективність та сприяють формуванню інформаційно-цифрової компетентності учнів. Водночас важливо забезпечити гармонійне поєднання традиційних і сучасних методів навчання.

Таким чином, формування ключових компетентностей учнів початкових класів потребує системного, комплексного підходу, що враховує сучасні освітні тенденції, індивідуальні особливості учнів та використання інноваційних технологій. Реалізація таких підходів сприятиме підготовці компетентної, творчої та соціально активної особистості, здатної до успішної самореалізації в умовах XXI століття.

Список використаних джерел

- ібік Н. М. Компетентнісний підхід у початковій освіті: теорія і практика. – Київ: Педагогічна думка, 2021. – 304 с.
- ержавний стандарт початкової освіти (2018, зі змінами 2020) // Постанова Кабінету Міністрів України. – Київ, 2018. – 12 с.
- ова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи. – иїв: МОН України, 2016. – 40 с.
- авченко О. Я. Дидактика початкової освіти: підручник. – Київ: Грамота, 2022. – 400 с.

Добролюбська Юлія Андріївна, доктор філософських наук, професор, професор кафедри всесвітньої історії та методики її навчання ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса, Україна

МУЗЕЙ ЯК АГЕНТ СОЦІАЛЬНОЇ ІНКЛЮЗІЇ У ПРАЦЯХ Р. САНДЕЛЛА

З початку 1990-х років. на одне з перших місць серед найбільших центрів музеологічної думки світу виходить Школа музейних досліджень Лестерського університету (Великобританія). Характерними для неї є звернення до сучасних філософських концепцій як основи музеологічних досліджень, однакова увага як до проблеми презентації музейними засобами матеріальної культури, так і до соціальних завдань, що стоять перед сучасним музеєм. При Школі функціонує Центр досліджень музеїв та галерей, що здійснює критичну оцінку та розробку нових підходів до вдосконалення практики музейного сектору, видається академічний рецензований журнал «Музей та суспільство», була створена перша докторантура з музеології [1].

Питання, пов'язані з соціальним виміром діяльності музеїв, спроби розробити більш інклюзивний підхід до музеїв, який виявився би придатним для більш інклюзивного суспільства, знаходять відображення в роботах Річарда Санделла, який очолював Школу музейних досліджень у 2007-2013 роках.

Центральним для робіт Р. Санделла є уявлення про музеї як агентів соціальної інклюзії. Вчений оперує такими поняттями, як соціальна ексклюзія та соціальна інклюзія. Перша передбачає процеси, через які певні громадські групи виявляються позбавленими тих чи інших прав і можливостей та витісняються на периферію життя суспільства. Для них виявляється неможливим приймати участь у певних системах суспільства. Соціальна ексклюзія передбачає протилежність соціальній інтеграції, вона пов'язана як з підсумковим станом, так і з процесом, що до нього призводить, і є багаторівневим явищем. Виділяються її економічний, соціальний та політичний аспекти (відсутність доступу до тих чи інших доходів, ринку праці, активної співучасті в житті суспільства, нарешті, політичних та цивільних прав). Р. Санделл виділяє також культурний аспект соціальної ексклюзії, який виявляється найбільш значущим для музеїв [3, р. 411-412].

У межах цього аспекту вчений розрізняє три основні пункти:

З М І С Т

<i>Борінштейн Євген Русланович</i>	5
РОЛЬ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У СФЕРІ ОСВІТИ: МОРАЛЬНО-ЕТИЧНІ СКЛАДОВІ	
<i>Азовський Тимур Ігорович, Петінова Оксана Борисівна</i>	8
ІНФОРМАЦІЙНА ГРАМОТНІСТЬ ЯК УМОВА ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕМОКРАТІЇ	
<i>Аксьонова Віра Ігорівна</i>	10
ПОЄДНАННЯ НАУКОВОЇ ІННОВАЦІЇ З ВИСОКОЮ ПАТРІОТИЧНОЮ СВІДОМІСТЮ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	
<i>Атаманюк Зоя Миколаївна</i>	14
ЕТИЧНА СКЛАДОВА ЕКЗИСТЕНЦІАЛІВ БУТТЯ	
<i>Борінштейн Євген Русланович, Калаєва Каміла Севастянівна</i>	16
ТЕОРІЯ І СОЦІАЛЬНА ПРАКТИКА LIBERAL ARTS: ЯКІСНА ОСВІТА В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ	
<i>Борінштейн Євген Русланович, Фільварська Валерія В'ячеславівна</i>	19
ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ	
<i>Башавець Наталія Андріївна, Бугайчук Іван Юрійович</i>	23
ЦІННІСНІ ОРІЄНТИРИ СУЧАСНИХ УЧНІВ СТАРШИХ ПРОФІЛЬНИХ КЛАСІВ ДО ФІЗИЧНОЇ АКТИВНОСТІ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ	
<i>Брайт Галина Яківна, Даниленко Анастасія Володимирівна</i>	26
ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ ОСОБИСТОСТІ	
<i>Глушенко Олександр</i>	28
СОЦІАЛЬНА АДАПТАЦІЯ В УМОВАХ АЛГОРИТМІЧНОГО КОНТРОЛЮ: АСИМЕТРІЯ ЦИФРОВОЇ ВИДИМОСТІ В УКРАЇНІ	
<i>Гончарова Ольга</i>	30
ПЛАСТИКА ЛЮДИНО-МІРНОСТІ ЯК МЕТАКОГНІТИВНА ОСНОВА ОСВІТИ В УМОВАХ ФАЗОВОГО ПЕРЕХОДУ ДО МЕТАКЛАСИЧНОЇ РАЦІОНАЛЬНОСТІ	
<i>Гоцуляк Катерина</i>	34
ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ЗМІН	
<i>Добролюбська Юлія Андріївна</i>	36
МУЗЕЙ ЯК АГЕНТ СОЦІАЛЬНОЇ ІНКЛЮЗІЇ У ПРАЦЯХ Р. САНДЕЛЛА	
<i>Карастан Сергій</i>	38
РОЛЬ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА У ПОДОЛАННІ ТІНЬОВИХ ЕКОНОМІЧНИХ ПРАКТИК У СУСПІЛЬСТВІ	
<i>Коба Олег, Тодоров В'ячеслав</i>	40

Збірник матеріалів

XIV Інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених

«ОСВІТА ТА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ»

(Одеса, 23-24 квітня 2026 року)

Адреса редакції:

Україна, 65020, м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 26, каб. 73 Тел.:
(0482) 732-09-52